

Antropolog Ellen Aslaksen: "Altfor få vet om det vi driver med"

- Bruk Kulturrådet!

antropologi.info, 3.5.05

Som forskningstema har ikke kunst og kultur hatt noen sentral plass i norsk antropologi. Men ukjent for mange, har flere antropologer drevet oppdragsforskning for Norsk kulturråd og gitt "verdifulle perspektiver på norsk kunst- og kulturliv gjennom å trekke inn relevante innsikter og teorier fra antropologi". Det forteller sosialantropolog Ellen Aslaksen i et intervju med antropologi.info.

Aslaksen er forskningleder i Kulturrådet og har for noen år siden vakt oppsikt med etnografien om unge kunstnere "Ung og levende" (anmeldt forrige uke på antropologi.info).

antropologi.info: Hva er antropologenes rolle i Kulturrådet? Hva har de bidratt med?

Aslaksen: Det jobber for tida to antropologer i Norsk kulturråds utredningsseksjon: Mariann Komissar og meg selv. Mariann jobber med en evaluering av et kunstprosjekt i Nordland og selv har jeg jobben som forskningsleder. Jeg fikk mitt første oppdrag fra Kulturrådet i 1995. Prosjektet munnet ut i boka Ung og lovende. På den tida besto Kulturrådets utredningsseksjon av tre sosiologer og en økonom. Frem til midten av 90-tallet var det som ofte blir kalt det kulturpolitiske forskningsfeltet, teoretisk sett preget av sosiologiske tenkemåter. Det var tematisk vinklet mot offentlig kulturforvaltning, kulturpolitiske virkemidler og tiltak, og på effektene og konsekvensene av disse.

Gjennom arbeidet med rapporten «Ung og Lovende. 90-tallets unge kunstnere erfaringer og arbeidsvilkår» ønsket jeg å utfordre både tematikk og teoribruk i det kulturpolitiske forskningsfeltet ved å flytte oppmerksomheten mot kunstnerens og kunstlivets praksiser og mot erfaring, meningsdannelse og fortolkning.

I tillegg har flere antropologer jobbet med evalueringssoppdrag for Kulturrådet. De fleste evalueringssopporportene er publisert i Kulturrådets skriftserie og flere av disse er gode eksempler på hvordan evalueringer kan bli både faglige interessante og gi verdifulle perspektiver på norsk kunst- og kulturliv gjennom å trekke inn relevante innsikter og teorier fra antropologi.

Kan du nevne et eksempel?

Ett godt eksempel på det er Odd Are Berkaaks evaluering: Samtid - en lang historie. En evaluering av museenes tusenårsprosjekt. Berkaak har jo i mange år jobbet med problemstillinger knyttet til studiet av samtid, og her trekker han på sin egen forskning på en måte som tilfører prosjektet og aktørene knyttet til det nye innsikter. På den måten bryter han med den tradisjonelle resultatevalueringen som primært har til hensikt å vurdere om virksomheter er vellykket eller ei. Dette er en måte å fortolke et evalueringssoppdrag på som jeg har stor sans for, og som kan gjøre evalueringer både mer meningsfulle for dem som blir evaluert og mer faglig utfordrende for dem som skal utføre evalueringssoppordraget.

Hvordan er forståelsen for en (ikke-representativ) kvalitativ metode som deltakende observasjon blant byråkratene? Ønsker de heller å vite "hvor mange unge kunstnere gjør hva og tjener hvor mye"? Jeg viser her til innledningen til Boka Ung og lovende der du ønsker utfordre konvensjonelle måter å skrive utredninger på.

Jeg har fått gode tilbakemeldinger på forsknings- og evalueringssopporbeidet mitt fra både Kulturrådet og fra KKD (Kultur- og kirke departementet). Det finnes ikke noen prinsipiell motstand mot denne arbeidsformen, så lenge man kan gi gode faglige begrunnelser for hvorfor man velger å ta i bruk den typen metoder, og er tydelig på hvilke problemstillinger de er egnet til belyse.

Når jeg sier at jeg er opptatt av å utfordre konvensjonelle måter å skrive utredninger på, så gjelder det selvsagt både perspektiver og metode, men ikke minst gjelder det språk og sjangerkonvensjoner.

Hvordan er Kulturrådets forskning organisert: Hvem forsker? Hvor mange er det? Kan en søke om penger, skrive masteroppgaver o.l.?

Det er to faste stillinger tilknyttet Kulturrådets utredningsseksjon. 20 % av rådgiverstillingen og 50 % av forskningslederstillingen skal benyttes til forsknings- eller utredningsarbeid. I tillegg har seksjonen fire kulturforskere tilknyttet en 20% stilling.

Seksjonen har ansvar for å initiere forskning/ utredningsprosjekter på områder hvor Kulturrådet spesielt og kunst og kulturlivet generelt har behov for kunnskap om. I tillegg har vi ansvar for å gjennomføre evalueringer av kunstprosjekter som får støtte av Norsk kulturråd. Både evalueringsprosjektene og de mer forskningsrettede oppdragene settes i hovedsak ut til eksterne forskningsmiljøer.

Det er ikke mulig å søke forskningsmidler gjennom Kulturrådet, men vi har mye kontakt med mastergradstudenter til veiledning, informasjon om forskningsfeltet og aktuell litteratur. Jeg tror likevel at det er altfor få som vet om det vi driver med, særlig blant studenter og blant mastergradstudenter i antropologi. Så herved inviterer jeg alle som kan ha interesse av kunst- og kulturfaglig forskning om å bruke oss. Kom gjerne på besøk eller sjekk Kulturrådets nettsider eller gjør begge deler.

Seksjonen er også ansvarlig for en skriftserie der mye av de sentrale forskningsbidragene innenfor kulturfeltforskningen i Norge er publisert. Flere av publikasjonene er på pensum på høgskoler og universiteter.

Hvordan er forholdet til Forskningsrådet?

Forskningsrådet er representert i det som heter Norsk kulturråds utredningsutvalg og vi jobber blant sammen om utviklingen av kulturfeltforskningen.

Hvordan ser du på forskningsfeltet kunst og kultur og dets stilling i dagens norsk antropologi?

Tja. Som forskningstema har ikke kunst og kultur - og særlig ikke norsk kunstliv - hatt noen sentral plass i norsk antropologi. Den forskningen som har vært gjort på dette området har vært knyttet til enkeltpersoners interesser, men ikke sprunget ut av noe større miljø. Så vidt meg bekjent er det nærmeste vi kommer et større antropologisk forskningsprosjekt som bl.a. fokuserte på kunstneriske praksiser og uttrykk prosjektet "OL-94 og kulturdimensjonen" som ble ledet av Arne Martin Klausen.

Hvordan er det å forske på kunst og kultur? Spesielle utfordringer?

En av de første utfordringene jeg møtte da jeg begynte å jobbe med estetiske praksiser og uttrykk i vestlige samfunn, var at det fantes lite antropologisk litteratur på området. Det innebar at jeg tidlig måtte orientere meg mot fagområder som litteraturvitenskap, kunsthistorie og teatervitenskap og reflektere over hva antropologiske innsikter og metoder kunne bidra med i studiet av de samme kunstfeltene.

Kunstvitenskapene har sitt tradisjonelle virkefelt innenfor grensene av den vestlige kunstinstitusjonen, der særlig ideen om kunstens autonomi og universalitet står sentralt. Samfunnsvitenskapene på sin side vektlegger i hovedsak det sosiale aspektet ved estetisk produksjon fremfor studier av individuell estetisk virksomhet. En av de viktigste faglige utfordringene har derfor vært å utvikle perspektiver som kan bygge ned motsetningsforholdet mellom kunstvitenskap og samfunnsvitenskap eller det vi kan kalle eksterne og interne forskningsposisjoner.

I tillegg finner jeg det dypt utfordrende å skrive i et språk som gir mening og leselyst for flere enn et internt forskningsmiljø. Jeg holder fast ved en (muligens utopisk) ambisjon om å både bidra til ny innsikt for aktørene på kunstfeltet selv, og til utviklingen av forskningslitteraturen på feltet.

Artikkelens adresse: <http://www.antropologi.info/antromag/aslaksen.php>